

Bryssel den 11.9.20
C(2020)6165 final

OFFENTLIG VERSION

Detta dokument är ett internt kommissionsdokument som bara ställs till förfogande i informationssyfte.

Ärende: Statligt stöd SA.56305 (2020/NN) - Sverige
Stödordning för hyresbostäder

1. FÖRFARANDE

- (1) Den 24 januari 2020 förhandsanmälde de svenska myndigheterna, av rättssäkerhetsskäl, en nationell ordning om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande, tillsammans med ett antal ändringar av denna (nedan kallad *stödordningen* eller *åtgärden*). Ordningen registrerades under ärendenummer SA.56305.
- (2) Den 14 februari 2020 skickade kommissionens avdelningar en begäran om upplysningar till de svenska myndigheterna angående stödordningen, som de svenska myndigheterna svarade på genom en skrivelse av den 13 mars 2020. Kommissionens avdelningar begärde ytterligare information den 9 juni 2020, vilken tillhandahölls den 29 juni 2020.
- (3) Sverige anmälde stödordningen den 29 juni 2020. Eftersom Sverige redan hade genomfört stödordningen utan att invänta kommissionens beslut (se skäl (16) nedan) registrerade kommissionen samma dag ärendet som ett icke-anmält stödförfarande (2020/NN).

Utrikesminister Ann Linde
Utrikesdepartementet
Arvfurstens palats
Gustav Adolfs torg 1
SE - 103 23 Stockholm

2. BESKRIVNING AV ÅTGÄRDEN

2.1. Förordningen

- (4) Den 29 september 2016 antog de svenska myndigheterna förordning 2016:881¹ (nedan kallad *förordningen*), vars syfte är att delvis finansiera byggkostnader och att öka tillgången till billiga hyresbostäder och studentbostäder på platser i Sverige där bostadsbrist råder, för att främja matchning på arbetsmarknaden. Stöd får beviljas för byggkostnader vad gäller nya bostäder, tillbyggnad av befintliga bostäder eller ombyggnad av bostäder.
- (5) Stöd enligt förordningen beviljas genom hänvisning till bestämmelserna i kapitel I och artikel 56 i kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 (nedan kallad *den allmänna gruppundantagsförordningen*)².
- (6) Enligt 1 § i förordningen kan stöd lämnas till fastighetsägare, tomträtthavare eller någon som anordnar bostäder på ofri grund. I 8 § 9–10 förtydligas att stöd kan lämnas till en part, inhemsk eller utländsk, som är godkänd för F-skatt (eller, i fråga om utländska företagare eller företag, har motsvarande godkännande i sitt hemland) och som har beviljats bygglov.
- (7) I 2 § beskrivs närmare vilka typer av bostäder som kan omfattas av ordningen. I synnerhet får stöd beviljas:
 - (a) För bostäder som upplåts med hyresrätt i områden med befolkningstillväxt och bostadsbrist eller om det, i en kommun som inte har befolkningstillväxt, finns brist på en viss typ av bostäder.
 - (b) För bostäder för studerande i eller i anslutning till kommuner där det finns universitet, högskola eller annan eftergymnasial utbildning eller folkhögskola.
- (8) I 8 § 3 i förordningen fastställs de högsta hyresnivåer som får tas ut för bostäder som får stöd enligt ordningen indelat per region³ för att säkerställa ”rimliga” boendekostnader. Normhyran per kvadratmeter boarea per år får inte överstiga
 - (a) 1 550 kronor i Stockholmsregionen,
 - (b) 1 450 kronor i regionen kommuner nära Stockholm, i Göteborgs- och Malmöregionerna, i regionen övriga kommuner med hög och varaktig befolkningstillväxt, i regionen övriga stora kommuner samt, utanför Stockholmsregionen, för bostäder för studerande, samt

¹ Förordning (2016:881) om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande, se: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2016881-om-statligt_sfs-2016-881.

² Kommissionens förordning (EU) nr 651/2014 av den 17 juni 2014 genom vilken vissa kategorier av stöd förklaras förenliga med den inre marknaden enligt artiklarna 107 och 108 i fördraget (EUT L 187, 26.6.2014, s. 1). Se i detta hänseende ärendena SA.47454 (2017/X), SA.48095 (2017/X) och SA.51216 (2018/X).

³ Regionerna definieras i 7 § i förordningen.

- (c) 1 350 kronor i övriga fall.
- (9) I 11 § i förordningen anges de högsta belopp som får beviljas enligt stödordningen, uppdelade efter region:
- (a) Högst 7 100 kronor per m² boarea i Stockholmsregionen.
- (b) Högst 5 800 kronor per m² boarea i samma regioner som under skäl (8)(b) ovan.
- (c) Högst 4 800 kronor per m² boarea i övriga fall.
- (10) För ytor upp till och med 35 m² boarea per lägenhet lämnas högsta stödbelopp. För ytor över 35 m² och upp till och med 70 m² boarea per lägenhet lämnas stöd med 50 % av stödbeloppet. För ytor utöver 70 m² lämnas inget stöd. Det slutliga beloppet per projekt fastställs med hjälp av en så kallad beräkning av överkompensation, där de högsta stödbeloppen minskas med de förväntade rörelsevinsterna som investeringen ger upphov till⁴.
- (11) Förordningen innehåller också incitament för hållbart byggande. Enligt 8 § 5 i förordningen är projekt berättigade till stöd endast om byggnaden har låg energianvändning, motsvarande högst 88 % av vad som följer av föreskrifter om byggnaders specifika energianvändning enligt allmänt tillämpliga byggnadsföreskrifter (se plan- och byggförordning (2011:338)⁵). Enligt 13 § i förordningen kan det högsta stödbeloppet enligt 11 § höjas med 75 % om ett byggnadsprojekt medför en energianvändning motsvarande högst 56 % av vad som följer av föreskrifter om byggnaders specifika energianvändning⁶.

2.2. Ändringar i förordningen

- (12) Den 19 december 2019 ändrades förordningen. Ändringarna trädde i kraft den 1 februari 2020. De tre viktigaste ändringarna i förordningen beskrivs i följande skäl⁷.
- (13) I 8 § 3 förtydligades begreppet ”rimliga” boendekostnader till ”relativt lägre” boendekostnader för att ange att boendekostnaderna för bostäder som får stöd genom ordningen bör vara lägre än boendekostnaderna för andra nya icke-subventionerade bostadsprojekt.
- (14) I 8 § 6 lades ett krav till som innebär att minst tio % av lägenheterna i ett bostadsprojekt där minst 10 lägenheter uppförs ska vara små för att projektet ska kunna omfattas av stödordningen. Små lägenheter definieras som lägenheter med

⁴

<https://www.boverket.se/contentassets/6dde4b62144447dd871947f98f0855aa/overkompensationsmodell.xlsm>

⁵ Plan- och byggförordning (2011:338), se: https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/plan--och-byggforordning-2011338_sfs-2011-338

⁶ De högsta hyresnivåerna enligt 8 § 3 i förordningen förblir desamma.

⁷ En fullständig översikt över ändringarna finns på regeringens webbplats: Förordning om ändring i förordningen (2016:881) om statligt investeringsstöd för hyresbostäder och bostäder för studerande, <https://svenskfattningssamling.se/sites/default/files/sfs/2019-12/SFS2019-1302.pdf>.

högst ett rum och kök. Enligt de svenska myndigheterna är syftet med denna ändring att öka andelen mindre lägenheter i projekt som får stöd genom ordningen.

- (15) I 8 a § fastställs ett krav på att för varje bostadsprojekt som omfattas av stödordningen ska kommunen där projektet är byggt erbjudas minst en åttondel av lägenheterna i projektet för uthyrning i syfte att underlätta inträde på den ordinarie bostadsmarknaden för personer i en socialt utsatt situation som behöver en boendeinsats med stöd i socialtjänstlagen⁸ eller för förmedling till yngre personer (under 31 år). Enligt de svenska myndigheterna underlättar denna ändring inträde på bostadsmarknaden för särskilt utsatta personer.

2.3. Budget och varaktighet

- (16) Förordningen trädde i kraft den 1 januari 2017 och ska enligt anmälan gälla fram till den 31 december 2029. Inledningsvis uppgick den årliga budgeten för stödåtgärder inom ramen för förordningen till 2,7 miljarder kronor (257,7 miljoner euro)⁹. Den 28 maj 2018 ökades den årliga budgeten till 3,2 miljarder kronor (305,4 miljoner euro). Från och med 2020 uppgår den årliga budgeten till 3,15 miljarder kronor (300,6 miljoner euro). Åtgärden finansieras direkt från statens budget.

3. BOSTADSMARKNADEN I SVERIGE

- (17) Enligt de svenska myndigheterna råder det en betydande bostadsbrist i Sverige. Sedan början av 1990-talet har bostadspriserna mer än tredubblats i reala termer. En ökning som är betydligt högre än prisökningarna i andra EU-länder¹⁰. De svenska myndigheterna anser att marknaden inte har lyckats tillgodose konsumenternas behov, särskilt inte enskilda personer på den lägre halvan av inkomstfördelningen, studenter eller personer som flyttar för att arbeta.
- (18) De svenska myndigheterna hävdar att det finns fyra huvudsakliga drivkrafter bakom denna utveckling: befolkningstillväxt, låg byggtakt, inkomstutveckling och utvecklingen på hyresmarknaden.

3.1. Befolkningstillväxt och byggtakt

- (19) Sverige har upplevt en snabb befolkningstillväxt under de senaste åren. Under perioden 2010–2019 har befolkningen i Sverige växt med 9,5 %. Detta är den tredje högsta tillväxttakten i EU och nästan sju gånger snabbare än genomsnittet för EU-27 på 1,4 %¹¹. De svenska myndigheterna hävdar att byggtakten inte har ökat i samma takt vilket har lett till en betydande bostadsbrist. Enligt Boverket rapporterar 240 av 290 kommuner en bostadsbrist.

⁸ Socialtjänstlag (2001:453).

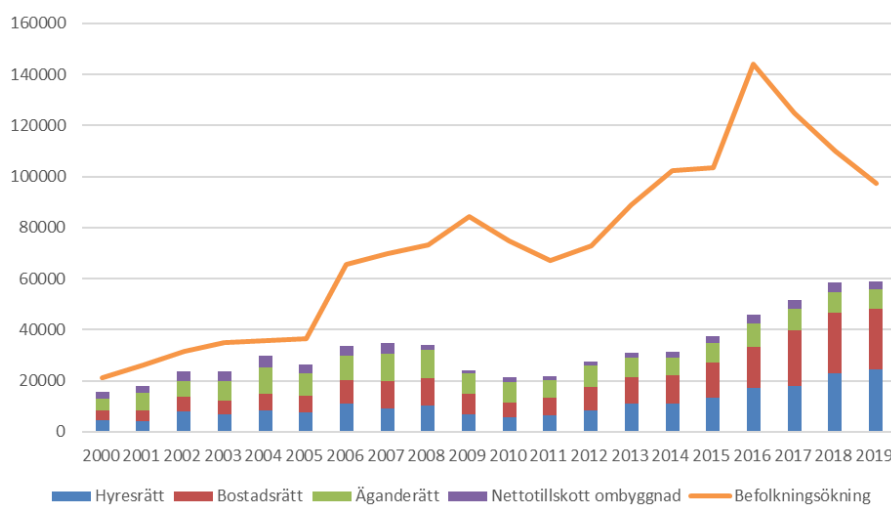
⁹ Växelkurs: 1 krona = 0,09544 euro.

¹⁰ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar av den 27 februari 2019, Landsrapport Sverige 2019, SWD (2019) 1026 final, s. 27.

¹¹ Befolkningen ökade snabbare i Luxemburg och Malta. Källa: Eurostat, 2010–2019.

- (20) Den bristande överensstämmelsen mellan befolkningstillväxten och bostadsbyggandet illustreras i diagram 1 nedan.

Diagram 1: Färdigställda bostäder och befolkningsstillväxt 2010–2019

Källa: SCB

- (21) Ett av skälen till den relativt låga byggtakten kan vara de höga byggkostnaderna i Sverige. De är de högsta i hela EU¹² och materialkostnaderna för byggnader ökade med cirka 10 % mellan 2015 och 2018, den högsta takten i EU¹³.

3.2. Inkomstutveckling

- (22) Även om den disponibla inkomsten sedan 1995 ökat över hela inkomstfördelningen i Sverige har den enligt de svenska myndigheterna ökat mycket mer i den övre delen av skalan. Detta innebär att inkomstskillnaderna har blivit mer påtagliga under de senaste åren¹⁴. Med utgångspunkt i uppgifter från 2018 verkar det som att 41,8 % av den befolkning som löper risk att drabbas av fattigdom¹⁵ i Sverige lever trångbott, jämfört med ett EU-genomsnitt på 28,9 %¹⁶.
- (23) På grundval av de uppgifter som lämnats av de svenska myndigheterna verkar det också framgå att det under senare år har varit lönsammare att bygga bostäder med hög kvalitet som riktar sig till hushåll med högre inkomst än att bygga billiga bostäder som riktar sig till hushåll med medelinkomst eller låga inkomster. Som ett resultat påstås det finnas en stor efterfrågan och ett stort behov av att bygga bostäder som är billigare eftersom marknaden inte har lyckats möta efterfrågan från alla inkomstgrupper. Bostadspriserna har visserligen ökat över hela linjen i

¹² Rapport från European Construction Sector Observatory, landsprofil för Sverige, januari 2020, sid. 7. Se: <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/40293/attachments/1/translations/en/renditions/native>.

¹³ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar av den 27 februari 2019, Landsrapport Sverige 2019, SWD (2019) 1026 final, s. 29 och graf 4.2.6.

¹⁴ Långtidsutredningen, Huvudbetänkande, SOU 2019:65. Se: <https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2019/12/sou-201965/>.

¹⁵ Definieras som personer som bor i hushåll där den ekvivalerade disponibla inkomsten per person understiger 60 % av den nationella medianinkomsten.

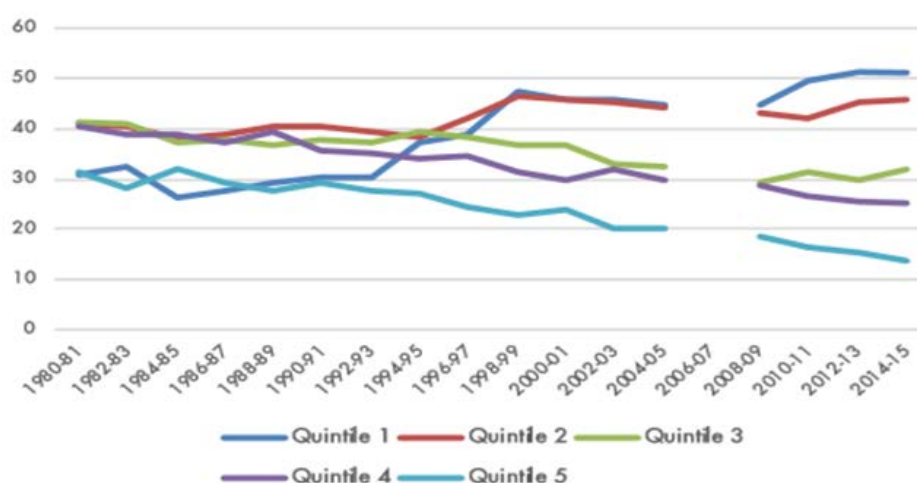
¹⁶ Eurostat, 2018.

Sverige, men det verkar ändå som om ökningen har varit mer påtaglig i de lägre bostadsmarknadssegmenten än i andra marknadssegment.¹⁷

3.3. Utvecklingen på hyresmarknaden

- (24) För att förstå dynamiken på hyresmarknaden bör det särskilt noteras att hyrorna i Sverige fastställs genom kollektiva förhandlingar mellan hyresvärdar och hyresgästorganisationer, vilket resulterar i hyresnivåer som ligger under dem som skulle uppstå i ett system där hyresvärdar sätter hyror fritt. Dessa lägre hyresnivåer skapar, allt annat lika, ekonomiska incitament för byggande av ägarbebodda bostäder hellre än hyreslägenheter¹⁸.
- (25) Enligt de svenska myndigheterna har hyresmarknaden under perioden 1995–2017 blivit mer segmenterad. Samtidigt som hushåll som bor i hyresrätter har minskat överlag har andelen personer med låga inkomster som bor i hyreslägenheter ökat (se diagram 2 nedan).

Diagram 2: Andelen hushåll som bor i hyresrätt per inkomstkventil

Källa: Grander, M. (2018), SCB

- (26) Den andel hushåll som lägger minst 40 % av sin disponibla inkomst på boende (andelen hushåll med höga boendekostnader i förhållande till den disponibla inkomsten) i Sverige är 19,3 % för hyresgäster jämfört med bara 2,2 % för bostadsägare¹⁹. De svenska myndigheterna hävdar att det finns ett behov av ytterligare hyresbostäder som inte leder till ytterligare tillförsel av sådana bostäder, eftersom avkastningen är högre för ägarbebodda bostäder.
- (27) Enligt de svenska myndigheterna har ett stort antal hyresbostäder i storstadsregioner under perioden 1995–2017 konverterats till bostadsrättslägenheter. Under 1990- och 2000-talet omvandlades i Stockholm för

¹⁷ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar av den 26 februari 2020, Landsrapport Sverige 2020, SWD (2020) 526 final, s. 30.

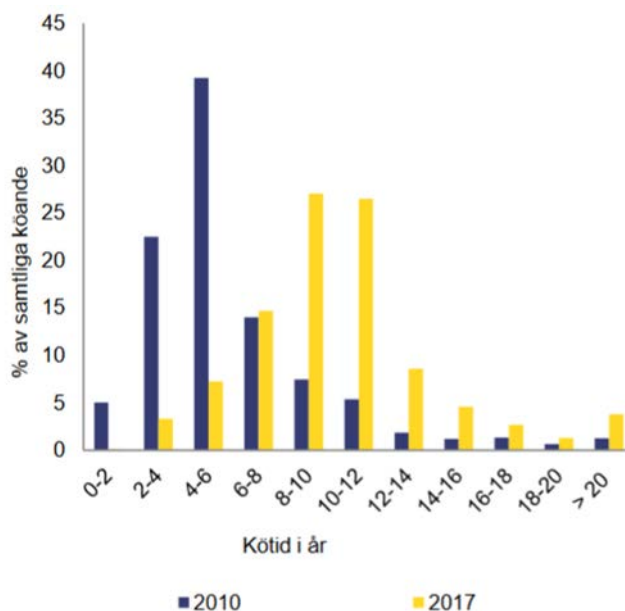
¹⁸ Arbetsdokument från kommissionens avdelningar av den 27 februari 2019, Landsrapport Sverige 2019, SWD (2019) 1026 final, s. 30.

¹⁹ Eurostat, 2017.

varje ny hyreslägenhet som byggdes tre stycken hyreslägenheter till bostadsrätter²⁰.

- (28) Resultatet är en snäv hyresmarknad. Under 2018 sjönk andelen lediga hyresbostäder till en historiskt låg nivå på 0,5 %, betydligt under genomsnittet för EU-28 på över 6 %²¹. Enligt Bostadsförmedlingen i Stockholm har väntelistor för hyresboende i Stockholm ökat dramatiskt under de senaste åren (se diagram 3 nedan).

Diagram 3: Kötid för ett förstahandskontrakt i Storstockholm

Källa: Bostadsförmedlingen i Stockholm

4. BEDÖMNING AV ÅTGÄRDEN

4.1. Förekomsten av stöd

4.1.1. Statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget

- (29) Enligt artikel 107.1 i EUF-fördraget är ”stöd som ges av en medlemsstat eller med hjälp av statliga medel, av vilket slag det än är, som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion, oförenligt med den inre marknaden i den utsträckning det påverkar handeln mellan medlemsstaterna”.
- (30) Av detta följer att för att en åtgärd ska betecknas som statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, måste följande kumulativa villkor vara uppfyllda: i) Åtgärden måste kunna tillskrivas staten och finansieras med statliga medel. ii) Åtgärden måste innebära en selektiv ekonomisk fördel för företag. iii) Åtgärden måste snedvrída eller hota att snedvrída konkurrensen. iv) Åtgärden måste kunna påverka handeln mellan medlemsstaterna.

²⁰ Emanuelsson, R. (2015), ”Utbudet av bostäder i Sverige”, Penning- och valutapolitik 2015:2, Sveriges Riksbank, Stockholm.

²¹ Uppgifter för EU-28 endast fram till 2013. Se: Landsrapport för Sverige 2020 SWD(2020) 526 final, graf 4.2.6.

4.1.1.1. Statliga medel och statens ansvar

- (31) För att utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget måste åtgärden beviljas av staten eller med hjälp av statliga medel. Statliga medel avser här den offentliga sektorns samlade medel²², inklusive medel från enheter inom staten (decentraliserade, delstatliga, regionala eller andra)²³.
- (32) Stödordningen finansieras direkt från statsbudgeten och har särskilt inrättats av Sverige genom förordningen (se skälen (4) och (16)). Den kan således tillskrivas staten och finansieras med statliga medel.

4.1.1.2. Selektiv ekonomisk fördel för ett företag

- (33) Tilldelningen av offentliga medel till en enhet kan endast betraktas som statligt stöd om den enheten är ett ”företag” i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget. Enligt domstolens fasta rättspraxis definieras företag som varje enhet som bedriver ekonomisk verksamhet²⁴. Huruvida en enhet räknas som ett företag beror alltså på vilken typ av verksamhet som enheten bedriver, oavsett dess rättsliga status och oavsett hur verksamheten finansieras²⁵. Verksamhet som består i att erbjuda varor och tjänster på en marknad måste i allmänhet betraktas som ekonomisk verksamhet.²⁶
- (34) Stödordningen är öppen för alla företag som är skattskyldiga i Sverige och som innehar bygglov (se skäl (6)). Byggsektorn i Sverige består av tusentals företag²⁷ som erbjuder sina tjänster på den svenska byggmarknaden. Stödmottagare inom ramen för stödordningen är därför företag i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.
- (35) En fördel, i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, är varje ekonomisk förmån som ett företag inte skulle ha fått under normala marknadsförhållanden, dvs. i avsaknad av statligt ingripande²⁸. Det är endast åtgärdens effekt på företaget som är relevant, och inte orsaken till eller målet med det statliga ingripandet²⁹. En fördel föreligger när ett företags ekonomiska situation förbättras till följd av ett statligt ingripande under villkor som skiljer sig från normala marknadsförhållanden. För att bedöma detta bör företagets ekonomiska situation jämföras med dess ekonomiska situation utan stöd.

²² Mål T-358/94, Compagnie nationale Air France/kommissionen, ECLI:EU:T:1996:194, punkt 56.

²³ Mål C-248/84, Tyskland mot kommissionen, ECLI:EU:C:1987:437, punkt 17; de förenade målen T-92/00 och T-103/00, Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava (T-92/00), Ramondín, SA och Ramondín Cápsulas SA (T-103/00) mot kommissionen, EU:T:2002:61, punkt 57.

²⁴ De förenade målen C-180/98 till C-184/98, Pavel Pavlov m.fl./Stichting Pensioenfonds Medische Specialist, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 74.

²⁵ Mål C-41/90, Höfner & Fritz Elser/Macrotron GmbH, ECLI:EU:C:1991:161, punkt 21, och de förenade målen C-180/98 till C-184/98, Pavel Pavlov m.fl./Stichting Pensioenfonds Medische Specialist, ECLI:EU:C:2000:428, punkt 74.

²⁶ Mål C-118/85, kommissionen mot Italien, EU:C:1987:283, punkt 7.

²⁷ Rapport från European Construction Sector Observatory, landsprofil för Sverige, september 2019.

²⁸ Mål C-39/94, Syndicat français de l'Express international (SFEI) m. fl. mot La Poste m.fl., EU:C:1996:285, punkt 60; mål C-342/96, Spanien mot kommissionen, EU:C:1999:210, punkt 41.

²⁹ Mål 173/73, Italien mot kommissionen, EU:C:1974:71, punkt 13.

Dessutom måste den ekonomiska fördelen, för att omfattas av artikel 107.1 i EUF-fördraget, gynna ”vissa företag eller viss produktion”. Därför är endast sådana åtgärder som gynnar företag och medför en fördel på ett selektivt sätt att betrakta som statligt stöd.

- (36) Företag som får stöd enligt stödordningen får en ekonomisk fördel som de inte skulle ha fått utan statligt ingripande och under normala marknadsförhållanden (se skäl (24) ovan). Deras ekonomiska situation förbättras som ett resultat. Dessutom kan endast företag inom byggsektorn gynnas av nämnda stöd. Åtgärden gynnar således en avgränsad och separat grupp av företag och kommissionen anser därför att den ger stödmottagarna en selektiv ekonomisk fördel.

4.1.1.3. Snedvridning av konkurrensen och påverkan på handeln

- (37) Offentliga bidrag till företag kan endast utgöra statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget, om de ”snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen och påverkar handeln mellan medlemsstaterna”.
- (38) Ett stöd som beviljas av staten anses snedvrیدا eller hota att snedvrیدا konkurrensen om det finns en risk att stödet förbättrar mottagarens konkurrensposition i förhållande till andra företag med vilka mottagaren konkurrerar³⁰. För alla praktiska syften antas det att konkurrensen snedvrیدs så fort staten beviljar en fördel till ett företag i en avreglerad bransch som är, eller skulle kunna vara, konkurrensutsatt.
- (39) Vad gäller principen om påverkan på handeln har domstolen i sin rättspraxis fastställt att allt stöd till företag som verkar på den inre marknaden kan tänkas påverka handeln mellan medlemsländerna³¹. Enligt reglerna för statligt stöd innebär inte det faktum att en tjänst är lokal eller regional till sin natur att det på förhand kan uteslutas att den skulle påverka handeln.
- (40) Byggsektorn i Sverige är avreglerad och öppen för konkurrens. Konkurrensställningen för de företag som omfattas av stödordningen har förbättrats i förhållande till deras konkurrenter. Dessa företag kan vara verksamma i andra medlemsstater och stödordningen är också öppen för företag från andra medlemsstater (se skäl (6)). Därför är det tydligt att åtgärden riskerar att snedvrیدا konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna.

4.1.2. Slutsats om förekomsten av stöd

- (41) Av ovan angivna skäl anser kommissionen att åtgärden utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget.

³⁰ Mål 730/79, Philip Morris Holland BV mot kommissionen, EU:C:1980:209, punkt 11; de förenade målen T-298/97, T-312/97, T-313/97, T-315/97, T-600/97 till T-607/97, T-1/98, T-3/98 till T-6/98 och T-23/98, Alzetta Mauro m.fl. mot kommissionen, EU:T:2000:151, punkt 80.

³¹ Mål 730/79, Philip Morris Holland BV mot kommissionen, EU:C:1980:209, punkterna 11 och 12; mål T-214/95, Het Vlaamse Gewest (regionen Flandern) mot kommissionen, EU:T:1998:77, punkterna 48–50.

4.2. Laglighet

- (42) Åtgärden genomfördes innan detta beslut antogs (se skäl (16)). Sverige har därför brutit mot den skyldighet att vänta med att genomföra stödet som fastställs i artikel 108.3 i EUF-fördraget.

4.3. Kompatibilitet

- (43) I den mån den anmälda åtgärden utgör statligt stöd i den mening som avses i artikel 107.1 i EUF-fördraget måste dess förenlighet med den inre marknaden bedömas.

4.3.1. Den allmänna gruppundantagsförordningen

- (44) Kommissionen noterar att Sverige har genomfört stödordningen enligt den allmänna gruppundantagsförordningen, där det fastställs villkor enligt vilka vissa typer av stöd är förenliga med den inre marknaden och inte behöver anmälas, och i synnerhet enligt artikel 56 i denna (investeringsstöd för lokal infrastruktur) (se skäl (5) ovan).
- (45) I artikel 3 i den allmänna gruppundantagsförordningen fastställs "[s]tödordningar, individuellt stöd som beviljas enligt stödordningar och stöd för särskilda ändamål ska anses vara förenliga med den inre marknaden i den mening som avses i artikel 107.2 eller 107.3 [FEUF] och ska undantas från anmälningsskyldigheten i artikel 108.3 [FEUF] under förutsättning att sådant stöd uppfyller samtliga villkor i kapitel I i denna förordning och de särskilda villkor för den relevanta stödkategorin som anges i kapitel III i denna förordning." Enligt artikel 3 i den allmänna gruppundantagsförordningen måste stödordningen för att undantas från anmälningsskyldigheten i artikel 108.3 i EUF-fördraget uppfylla både alla villkor i kapitel I och de särskilda villkoren i artikel 56 i den allmänna gruppundantagsförordningen.
- (46) I detta avseende betonar kommissionen att i enlighet med artikel 56.3 i den allmänna gruppundantagsförordningen ska den lokala infrastrukturen "göras tillgänglig för intresserade användare på ett öppet, transparent och icke-diskriminerande sätt. Det pris som tas ut för användning eller försäljning av infrastrukturen ska motsvara marknadspriset."
- (47) I den svenska förordningen fastställs högsta hyror för att säkerställa rimliga boendekostnader (se skäl (8)). Enligt de svenska myndigheterna ligger dessa hyror under de rådande hyrorna på marknaden. Förordningen föreskriver att hyror för bostäder som omfattas av stödordningen ska vara rimliga, dvs relativt lägre än de i andra nya icke-subsventionerade bostadsprojekt (se skäl (13)). Att hyror för bostäder som omfattas av stödordningen är lägre än de rådande hyrorna på marknaden bekräftas av tillgängliga uppgifter om bostäder som byggts med stöd från stödordningen (se skäl (78)).
- (48) Kommissionen drar därför slutsatsen att bestämmelsen i artikel 56.3 i den allmänna gruppundantagsförordningen inte uppfylls. Det är därför inte nödvändigt att bedöma om bestämmelserna i kapitel I och de andra särskilda bestämmelserna i artikel 56 i den allmänna gruppundantagsförordningen uppfylls eftersom det är uppenbart att åtgärden inte kan omfattas av den allmänna gruppundantagsförordningen på grundval av artikel 56.

- (49) De svenska myndigheterna angav inte någon annan bestämmelse i den allmänna gruppundantagsförordningen som stödordningen kan omfattas av. Kommissionen har inte heller identifierat någon annan bestämmelse i gruppundantagsförordningen som skulle kunna tillämpas på den stödordning som skapats genom den svenska förordningen.
- (50) Kommissionen drar därför slutsatsen att stödordningen inte omfattas av den allmänna gruppundantagsförordningen och därför inte kan anses vara förenlig med den allmänna gruppundantagsförordningen (vilket innebär att stödordningen inte är undantagen från anmälningsskyldigheten).

4.3.2. Artikel 107.3 c i EUF-fördraget

- (51) Utöver den allmänna gruppundantagsförordningen anger de svenska myndigheterna att åtgärden under alla omständigheter skulle vara förenlig med den inre marknaden i enlighet med artikel 107.3 c i EUF-fördraget. De svenska myndigheterna anser att detta skulle vara fallet i synnerhet eftersom stödordningen i) eftersträvar ett mål av gemensamt intresse genom att ta i tu med en ökande brist på hyresbostäder och begränsningarna för rörligheten på arbetsmarknaden, ii) är lämplig, eftersom den är inriktad på uthyrning, den mest flexibla formen av besittningsrätt vad gäller underlättande av rörlighet, iii) är proportionerlig i den mening att den är avsedd att motverka kostsamma projekt, iv) säkerställer en stimulanseffekt eftersom inget stöd ges till lönsamma projekt som ändå skulle byggts, och v) begränsar snedvridningen av konkurrensen och påverkan på handeln genom att vara öppen för alla byggföretag.
- (52) Enligt artikel 107.3 c i EUF-fördraget kan kommissionen godkänna ”stöd för att underlätta utveckling av vissa näringsverksamheter eller vissa regioner, när det inte påverkar handeln i negativ riktning i en omfattning som strider mot det gemensamma intresset”. Det är på grundval av denna artikel som kommissionen har antagit två tidigare beslut om bostadsordningar i Sverige. Genom beslut av den 24 juni 2003³² ansåg kommissionen att en stödordning till förmån för byggande av hyresbostäder och studentbostäder i tillväxtområden var förenlig med den inre marknaden enligt artikel 107.3 c i EUF-fördraget. Genom beslut av den 29 november 2006³³ ansåg kommissionen att en stödordning till stöd för uppförande av särskilda bostäder för äldre (bostäder anpassade till vissa hälsobehov) också var förenlig med den inre marknaden enligt artikel 107.3 c i EUF-fördraget.
- (53) Med tanke på stödordningens särdrag, som består i att främja en viss typ av bostad, anser kommissionen att artikel 107.3 c i EUF-fördraget är den lämpligaste rättsliga grunden för bedömningen av åtgärdens förenlighet. Åtgärden verkar dock inte omfattas av någon av de befintliga riktlinjerna för tillämpning av artikel 107.3 c i EUF-fördraget. Därför kan dess överensstämmelse endast bedömas direkt inom ramen för artikel 107.3 c i EUF-fördraget och i enlighet med de gemensamma bedömningsprinciperna och dess beslutspraxis. Kommissionen har i

³² Kommissionens beslut av den 24 juni 2003, statligt stöd nr N 40/2003 – Åtgärder för att främja byggande av mindre hyresbostäder och studentbostäder (Sverige), EUT C 284, 27.11.2003, s. 2

³³ Kommissionens beslut av den 7 mars 2007, statligt stöd nr N 798/06 – Sverige – Stöd för byggande av särskilt boende för äldre, EUT C 50, 23.2.2008, s. 3

synnerhet analyserat om åtgärden bidrar till ett väldefinierat mål av gemensamt intresse, är nödvändig, lämplig, har en stimulanseffekt, är proportionell, och undviker otillbörliga negativa effekter på konkurrens och handel mellan medlemsstater

4.3.2.1. Bidrag till ett väl avgränsat mål av gemensamt intresse

- (54) För att en statlig stödåtgärd ska vara förenlig med artikel 107.3 c i EUF-fördraget måste den syfta till ett väldefinierat mål av gemensamt intresse.
- (55) Enligt artikel 151 i EUF-fördraget ska "[u]nionens och medlemsstaternas mål [...] vara att främja sysselsättningen, att förbättra levnads- och arbetsvillkor [...] för att möjliggöra en varaktigt hög sysselsättning samt att bekämpa social utslagning." Dessutom identifieras sysselsättning som ett av målen i fördraget. I fördraget fastställs bland annat att unionen ska beakta de krav som är kopplade till en hög nivå sysselsättning när den definierar och genomför sin politik (artikel 9 i EUF-fördraget). Främjandet av sysselsättning erkänns också som ett politiskt mål i flera bestämmelser om statligt stöd, t.ex. i riktlinjerna för regionalstöd.
- (56) Syftet med stödordningen är att öka tillgången till hyresbostäder till ett rimligt pris genom att öka bostadsbyggandet och därigenom främja matchning på arbetsmarknaden (se skäl (4)). Enligt de svenska myndigheterna bidrar bostadsbristen till problem med matchningen, dvs. arbetsgivarnas möjlighet att anställa arbetstagare med rätt kompetens. Matchning kräver rörlighet och hyresbostäder är den mest flexibla formen av besittningsrätt när det gäller att underlätta rörlighet. Enligt de svenska myndigheterna är arbetskraftens rörlighet i Sverige lägre bland hyresgäster än bland bostadsägare. De hävdar att detta beror på en inlåsning av hyresgäster, särskilt i storstadsområden (eftersom hyresgäster kanske inte är villiga att avstå från den bostad som de hittat – se diagram 3 ovan).
- (57) I den senaste landsrapporten om Sverige³⁴ noterade kommissionen att Sveriges ekonomi har fungerat väl under de senaste åren men att "de dämpade tillväxtutsikterna på medellång sikt kräver ytterligare strukturreformer". Kommissionen noterade särskilt att "[d]en ihållande bostadsbristen är resultatet av den demografiska utvecklingen, ett otillräckligt bostadsbyggande och ett ineffektivt utnyttjande av det befintliga bostadsbeståndet". Kommissionen rekommenderade att "stöd till byggande, särskilt i tätorterna, kan lindra denna brist och bidra till rörlighet och flexibilitet på arbetsmarknaden". I juni 2019 rekommenderade Europeiska unionens råd Sverige att "[s]timulera investeringar i bostadsbyggandet där bristen är som störst."³⁵
- (58) Denna stödordning syftar till att förbättra livsvillkoren för enskilda personer på den lägre halvan av inkomstfördelningen, studenter eller personer som flyttar för att arbeta (se till exempel skäl (23) ovan). Som noterades i föregående skäl uppmanade dessutom kommissionen särskilt Sverige att stödja bostadsbyggandet för att stödja rörligheten och flexibiliteten på arbetsmarknaden, vilket är ett av ordningens syften. Kommissionen anser därför att stödordningen bidrar till ett väl

³⁴ Se fotnot 17.

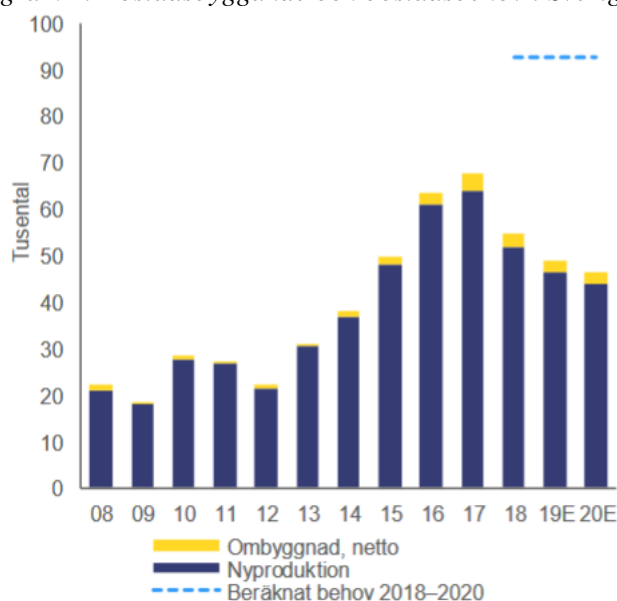
³⁵ Rådets rekommendation av den 5 juni 2019 om Sveriges nationella reformprogram 2019 med avgivande av rådets yttrande om Sveriges konvergensprogram 2019, COM(2019) 527 final.

avgränsat mål av gemensamt intresse, i enlighet med artiklarna 9 och 151 i EUF-fördraget.

4.3.2.2. Nödvändighet

- (59) För att vara förenlig med den inre marknaden enligt artikel 107.3 c i EUF-fördraget måste åtgärden vara kopplad till ett mål av allmänt intresse som marknaden på egen hand inte alls kan uppnå eller inte kan uppnå inom tillräckligt god tid, vilket därmed innebär att staten måste ingripa³⁶. Detta innebär att den statliga stödåtgärden måste inriktas på en situation där stödet kan åstadkomma en konkret förbättring som marknaden inte klarar på egen hand, till exempel genom att åtgärda ett marknadsmisslyckande eller lösa ett behov vad gäller fördelning eller sammanhållning, eller genom att säkerställa att medlemsstatens mål av allmänt intresse uppnås i tillräckligt god tid.
- (60) Som framgår av diagram 1 ovan har bostadsbyggandet i Sverige inte hållit jämna steg med befolkningstillväxten under de senaste åren. Enligt Boverket behöver Sverige för att matcha befolkningstillväxten bygga omkring 64 000 nya bostäder varje år fram till 2027³⁷. För åren 2018–2020, dvs. den period som berördes av stödordningen, beräknade Boverket det årliga konstruktionsbehovet till 93 000 enheter. Som framgår av diagram 4 nedan har Sverige missat målet med en stor marginal.

Diagram 4: Bostadsbyggande och bostadsbehov i Sverige

Källa: Boverket och SCB

- (61) Genom att sträva efter en ökning av hyreslägenheter till rimliga priser tillgodoser systemet ett klart fördelningsbehov. Såsom visas i diagram 2 är hyresmarknaden i oproportionerligt hög grad befolkad av fattigare hushåll, och dessa hushåll är mycket mer benägna att vara belastade med betungande boendekostnader (se skäl (26)). Ändringen av stödordningen från december 2019 (se skäl (15)) har lagt

³⁶ Mål T-356/15, Republiken Österrike mot kommissionen, ECLI:EU:T:2018:439, punkterna 150–151.

³⁷ Boverket, 2019 b, Regionala byggbehovsberäkningar 2018–2027, maj 2019. Se: <https://www.boverket.se/sv/om-boverket/publicerat-av-boverket/oppna-data/byggbehovsberakning/>.

ännu större vikt vid fördelningsbehovet genom att underlätta tillgången till hyresbostäder för mer utsatta grupper. Dessutom framgår tydligt av ovanstående att marknaden i Sverige inte har uppfyllt behovet av bostadsbyggande under de senaste åren, inklusive under den period som omfattas av bostadsordningen.

- (62) Kommissionen anser därför att det finns ett behov av statligt ingripande i form av stödordningen.

4.3.2.3. Lämplighet

- (63) Stödåtgärden måste vara ett lämpligt politiskt instrument med hänsyn till målet av gemensamt intresse.
- (64) De svenska myndigheterna har medgett att den svenska bostadsmarknaden lider av flera problem som sträcker sig långt bortom hyresmarknaden. Det finns en brist på konkurrens på byggmarknaden och planerings- och regleringsprocessen³⁸ är komplicerad.
- (65) Det bör noteras att de svenska myndigheterna har antagit flera åtgärder med inriktning på bostadsmarknaden under de senaste åren. Plan- och bygglagen har ändrats för att förenkla planeringskraven. I ett försök att stimulera konkurrensen inom byggsektorn har Boverket beviljat kreditgarantier för lån till bostadsprojekt, som enligt de svenska myndigheterna är särskilt användbara för projekt som drivs av små eller nya företag som oftare har svårt att få finansiering. Lagändringar har införts för att ta ut mer marknadsinriktade hyror för nya bostadsenheter³⁹. Sverige har också höjt taket för uppskov med skatten på kapitalvinster från 1,45 miljoner kronor till 3 miljoner kronor för att främja rörlighet på bostadsmarknaden.
- (66) Det verkar dock som om dessa ansträngningar har misslyckats med att helt eliminera de bostadsbrister som finns på den svenska marknaden (såsom beskrivs i avsnitten 3.1 och 4.3.2.1). Dessutom kan statligt stöd specifikt för hyresbostäder användas tillsammans med och utöver dessa åtgärder. Den svenska bostadsordningen som här utvärderas är enbart inriktad på byggande av hyresbostäder, och genom att halvera de beviljade stödbeloppen när boarean överstiger 35 m² (och i och med att ordningen endast gäller upp till 70 m² – inget stöd beviljas därefter) ges ett starkt incitament att bygga bostäder av mindre storlek. Detta skapar i sin tur incitament för att bygga ett stort antal bostäder per projekt, vilket därmed direkt och på ett kraftfullt vis inverkar på bostadsbristen. Detta incitament har stärkts ytterligare genom 2019 års ändring, som inför ytterligare skyldigheter när det gäller att bygga små lägenheter (se skäl (14)). Dessutom ger stödordningen ytterligare stöd till hus som uppfyller stränga energikrav, vilket i sin tur stimulerar till överkomliga priser genom att låga

³⁸ Det svenska skattesystemet verkar gynna ägarbebodda bostäder framför andra investeringar, t.ex. på grund av möjligheten att göra avdrag för räntor på hypotekslån, först från kapitalvinstskatt och sedan från skatt på arbetsinkomster. Se Landsrapport för Sverige 2019 SWD(2019) 1026 final, s. 27 Landsrapport för Sverige 2020 SWD(2020) 526 final, s. 30.

³⁹ För de flesta bostäder i Sverige fastställs hyror genom kollektiva förhandlingar mellan hyresvärdar och hyresgästorganisationer. Historiskt sett måste hyrorna baseras på ”bruksvärde” vilket utgår från egenskaper som geografiskt läge, kvalitet och utformning för att fastställa hyran för en viss bostad. För ungefär 10 år sedan införde Sverige ”presumtionshyror” vilket gör det möjligt för parter att avvika från bruksvärdet och ta hänsyn till byggkostnader.

energikostnader gynnas (se skäl (11)). Stödordningen syftar enligt de svenska myndigheterna till att främja en övergång till hög energieffektivitet: Projekt är berättigade till stöd endast om byggnaden har låg energianvändning, motsvarande högst 88 % av vad som följer av föreskrifter om byggnaders specifika energianvändning och det kompletterande stödet gäller endast om projektet medför en energianvändning motsvarande högst 56 % av vad som följer av allmänt tillämpliga byggnadsföreskrifter. Oavsett graden av energieffektivitet ska dock hyrorna i de subventionerade bostäderna begränsas till samma nivå. Detta leder till lägre energikostnader för hyresgästerna vilket leder till överkomligare priser genom att den andel av hushållens inkomst som går till energikostnader minskas.

- (67) År 2017 rekommenderade IMF att budgetstödet till uppförande av hyresbostäder som klarar överkomlighetstester skulle utökas i Sverige⁴⁰. Kommissionen drog själv slutsatsen att Sverige har gjort (begränsade) framsteg när det gäller att stimulera investeringar i bostadsbyggande, specifikt på grund av att Sverige subventionerar byggandet av nya hyresbostäder⁴¹.
- (68) Mot bakgrund av ovanstående anser kommissionen att den svenska bostadsordningen är ett lämpligt politiskt instrument för att uppnå målet av gemensamt intresse, dvs. att öka tillgången till hyresbostäder till rimliga priser genom att öka bostadsbyggandet.

4.3.2.4. Stimulanseffekt

- (69) Stödet måste ha en stimulanseffekt, dvs. det måste ändra företagets beteende på ett sådant sätt att de inleder ytterligare verksamhet som de inte skulle bedriva eller som de skulle bedriva endast i begränsad utsträckning eller på ett annat sätt om inte stödet fanns tillgängligt.
- (70) Som förklaras i skäl (10) beräknas det stöd som beviljas till varje projekt på grundval av en analys av överkompensation. En beräkning av överkompensation tar hänsyn till de kostnader som stödmottagaren ådrar sig vid genomförandet av projektet, liksom intäkterna (hyrorna), samtidigt som en rimlig vinst tillåts.
- (71) De kostnader som beaktas är byggkostnaderna och de årliga drifts- och underhållskostnaderna. Intäkterna utgörs av värdet av de överenskomna hyrorna under byggnadens livstid (förväntas öka med 2 % per år i enlighet med inflationsförväntningarna från och med det femte året) och det totala stödbelopp som erhållits inom ramen för stödordningen. Kostnader och intäkter beräknas för en period på 40 år nuvärdesdiskonterade med en diskonteringsränta som är lika med den riskfria räntesatsen plus en kompensation för inflation och risk. Riskkompensationen beror på bostadsområdet och dess kvalitet. Enligt de svenska myndigheterna varierar diskonteringsräntan från 4,25 % (i Stockholms innerstad som är den mest attraktiva bostadsmarknaden i Sverige) till 9,5 % (i inlandsregionerna i den norra delen av Sverige). Om nettovärdesberäkningen ger

⁴⁰ IMF:s landsrapport nr 17/350 av den 17 november 2017. Se: <https://www.imf.org/en/Publications/CR/Issues/2017/11/17/Sweden-2017-Article-IV-Consultation-Press-Release-Staff-Report-and-Statement-by-the-45413>.

⁴¹ Landsrapport för Sverige 2020 SWD(2020) 526 final, bilaga A, Landsspecifik rekommendation 1.

ett negativt resultat minskas inte investeringsstödet. Om beräkningen ger ett positivt resultat måste det slutliga investeringsbidraget minskas med det positiva värdet (vilket kan innebära hela bidraget).

- (72) Projekt som är lönsamma utan stöd och som ändå skulle ha genomförts är därför inte berättigade till stöd eftersom nettonuvärdet i beräkningen av överkompensation skulle ge ett positivt resultat som överstiger bidragsbeloppet. Detta garanterar att de stödmottagande företagens beteende ändras för alla projekt som får stöd genom stödordningen.

4.3.2.5. Proportionalitetsprincipen

- (73) Den statliga stödåtgärden måste begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att stimulera de berörda företagens ytterligare investeringar eller verksamhet. Det ska således inte vara möjligt att uppnå samma resultat med ett lägre stödbelopp.
- (74) En stödåtgärd anses vara proportionerlig endast om målet av gemensamt intresse inte kan uppnås med mindre stöd och mindre snedvridning av konkurrensen. Stödbeloppet ska begränsas till vad som är absolut nödvändigt för att uppfylla målet av gemensamt intresse.
- (75) Det mål av gemensamt intresse som eftersträvas med stödordningen förutsätter att bostäder byggs. Stödordningen begränsar det stödbelopp som beviljas för bostadsbyggande på flera olika sätt. Som förklaras i skäl (9) fastställs genom stödordningen ett högsta stödbelopp per projekt, vilket skiljer sig mellan regioner för att ta hänsyn till skillnader i markpriser. Som förklaras i skäl (10) minskar stödbeloppen snabbt allteftersom att bostäderna blir större. Såsom också förklaras i skäl (10), grundar sig det stödbelopp som beviljas till projekt på en beräkning av överkompensation som säkerställer att de stödmottagande företagen inte tjänar in mer än en rimlig vinst.
- (76) I stödordningen fastställs också högsta nivåer eller hyror som kan inhämtas, vilket förklaras i skäl (8). Genom att fastställa dessa gränsvärden har de svenska myndigheterna hanterat två konkurrerande mål: önskan att se till att de bostäder som byggs inom ramen för stödordningen hyrs ut till ett rimligt pris, vilket gynnar ett lågt hyrestak, och önskan att begränsa det stödbelopp som ska beviljas för att projekt ska genomföras, vilket gynnar ett högt hyrestak (eftersom ett högre hyrestak innebär att byggföretagen kommer att vara närmare lönsamhet utan stöd). För att hitta rätt balans genomförde de svenska myndigheterna analyser där de olika hushållstypernas disponibla medianinkomst jämfördes med hyresnivån för nybyggda bostäder.
- (77) Kommissionen anser att varje ökning av utbudet av bostäder i princip bör pressa bostadskostnaderna nedåt, inte bara för de projekt som får stöd inom ramen för stödordningen, utan även för marknaden som helhet. Kommissionen anser att för att uppnå målet att minska bostadsbristen och göra hyresbostäder billigare, samtidigt som stödet begränsas till ett minimum, bör hyrestaket ligga rimligt nära de gällande priserna på marknaden.
- (78) De svenska myndigheterna har förklarat att icke-subventionerade hyror per kvadratmeter för nybyggda bostäder är ungefär 65 % till 70 % högre än den genomsnittliga hyran för alla (gamla och nya) bostäder. Enligt de svenska myndigheterna var den genomsnittliga årliga hyran per kvadratmeter för

lägenheter som byggdes inom ramen för stödordningen under 2018 runt 16,7 % under rådande marknadspriser för alla nybyggda hyreslägenheter, 1 482 kronor i jämförelse med 1 780 kronor.

- (79) Enligt de svenska myndigheterna är det stödtag som fastställs i förordningen (se skäl (8)) i genomsnitt mindre än 20 % lägre än marknadspriset i alla berörda regioner. Det relativt höga hyrestaket säkerställer att projekt kan genomföras även med begränsade stödbelopp. Denna kombination har resulterat i att en genomsnittlig bostadsenhet som byggts med stöd från stödordningen under 2017–2020 har fått 348 119 kronor (33 224 euro) i statligt stöd, vilket i genomsnitt endast täcker uppskattningsvis 20,3 % av byggkostnaderna. På grund av incitamenten att stödja relativt små bostäder (se skälen (10) och (14)), var dessutom den genomsnittliga storleken på bostäder som byggts med stöd från stödordningen 52,8 m² år 2018, jämfört med 58,4 m² för alla nybyggda bostäder på nationell nivå, vilket ytterligare visar att stödet inriktas på byggande av bostäder till rimliga priser.
- (80) Mot bakgrund av ovanstående anser kommissionen att stödordningen är proportionerlig.

4.3.2.6. Onödiga negativa effekter undviks

- (81) För att stödordningen ska anses förenlig med artikel 107.3 c i EUF-fördraget måste de positiva effekterna av stödet uppväga de negativa effekterna.
- (82) Kommissionen noterar att stödordningen har inrättats på ett vis som ska begränsa de negativa effekterna på konkurrensen. För det första är stödordningen öppen för alla byggföretag, inhemska som utländska, såsom beskrivs i skäl (6). Därmed säkerställs att konkurrensbegränsningarna hålls till ett minimum. Dessutom begränsas i stödordningen det stödbelopp som beviljas för bostadsbyggande på flera olika sätt: Det finns ett högsta stödbelopp per projekt, vilket skiljer sig åt mellan regioner för att ta hänsyn till skillnader i markpriser. Stödbeloppen minskar snabbt allteftersom att bostäderna blir större. Det stödbelopp som beviljas till projekt är grundat på en beräkning av överkompensation som säkerställer att de stödmottagande företagen inte tjänar in mer än en rimlig vinst. Stödordningen är därför proportionerlig och ger en stimulanseffekt när det gäller att bygga de bostäder som behövs och öka tillgången till hyresbostäder med rimliga hyror, utan att de understödda företagen genererar alltför stora vinster och samtidigt som riskerna för att tränga ut privata investerare begränsas.
- (83) Mot bakgrund av ovanstående anser kommissionen att de negativa effekterna av stödordningen är tillräckligt begränsade, att begränsningen av snedvridningen av konkurrensen är förbunden med stödordningen och att åtgärdens totala balans är positiv.

4.3.3. Stödets överblickbarhet

- (84) Därutöver måste medlemsstaterna, kommissionen, ekonomiska aktörer och allmänheten lätt ha tillgång till alla relevanta handlingar och till relevant information om det stöd som beviljas inom ramen för stödordningen.
- (85) Stödordningen har offentliggjorts på regeringens hemsida (se fotnot 1). Dessutom offentliggörs all relevant information om varje beviljat individuellt stöd som

överstiger 500 000 euro i kommissionens databas för insyn i statligt stöd⁴². Denna information omfattar t.ex. stödmottagarens namn, det beviljade stödbeloppet, dagen för beviljandet och den region där stödmottagaren är etablerad.

- (86) Mot bakgrund av ovanstående anser kommissionen att åtgärden uppfyller kravet om överblickbarhet.

4.3.4. *Slutsats om förenlighet*

- (87) Mot bakgrund av ovanstående anser kommissionen att åtgärden, sedan den trädde i kraft den 1 januari 2017, är förenlig med den inre marknaden på grundval av artikel 107.3 c i EUF-fördraget.

5. **SLUTSATS**

Kommissionen beklagar att Sverige genomförde stödet i strid med artikel 108.3 i EUF-fördraget.

På grundval av ovanstående bedömning har den emellertid beslutat att inte göra några invändningar mot stödet, eftersom det är förenligt med den inre marknaden i enlighet med artikel 107.3 c i EUF-fördraget.

Kommissionen påminner Sverige om att enligt artikel 108.3 i EUF-fördraget ska alla planer på att refinansiera eller ändra denna stödåtgärd anmälas till kommissionen.

⁴² <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public>.

Om denna skrivelse innehåller konfidentiella uppgifter som inte bör spridas till tredje part, uppmanas ni att informera kommissionen om detta inom femton arbetsdagar räknat från dagen för mottagandet av skrivelsen. Om kommissionen inte har mottagit någon motiverad begäran inom den föreskrivna fristen, anses ni ha samtyckt till att skrivelsen i sin helhet sprids till tredje part och offentliggörs på det språk som är giltigt på följande webbplats: <http://ec.europa.eu/competition/elojade/isef/index.cfm>.

Er begäran ska sändas elektroniskt till följande adress:

European Commission,
Directorate-General Competition
State Aid Greffe
B-1049 Brussels
Stateaidgreffe@ec.europa.eu

Med vänlig hälsning

På kommissionens vägnar

Margrethe VESTAGER
Verkställande vice ordförande

